

Miten käsitys tiedosta ja tietojohdamisesta muuttuu opiskelun myötä?

”Tieto ja siihen liittyvät ilmiöt ovat monimutkaisia ja abstrakteja”, kirjoitti tietojohdamisen professori Mika Hannula kirjan *Tietojohdaminen* alkusanoissa vuonna 2013. Arkielämässä tieto ei välttämättä tunnu abstraktilta, mutta opinnoissa joutuu miettimään tiedon olemusta tarkemmin ja tiedon tasot datasta viisauteen tulevat tutuiksi. Käsitukset muovautuvat edelleen opintojen ja uran edetessä.

TEKSTI: LAURA KARPPINEN

Tampereen yliopiston tietojohdamisen opiskelijoiden kiltä Man@ger kysyi eri vaiheissa opintojaan olevilta Tampereen yliopiston tietojohdamisen opiskelijoita ja jo valmistuneilta, millaisia käsityksiä heillä oli tiedosta opintojen alussa ja miten käsitys on muuttunut opin-

tojen edetessä. Kysymyksiin vastasivat ensimmäisen vuosikurssin opiskelija Karri-Kasper Lehminiemi, kolmannen vuosikurssin opiskelija Vilma Laaksonen ja viidennen vuosikurssin opiskelija Nea Tuomikorpi sekä jo valmistuneet Katri Tuunanen ja Jaakko Leppiniemi.

>>

Tietojohdamisen opiskelijoiden näkemyksiä tiedosta

Karri-Kasper Lehminiemi, 1. vuosikurssi

Millainen käsitys sinulla oli tiedosta, kun aloitit tietojohdamisen opinnot? Mistä käsitys oli syntynyt?

Tieto on aina näyttäytynyt minulle asiana, jossa henkilöllä on ymmärrystä siitä, miten asiat toimivat ja miten asiat vaikuttavat toisiinsa. Tieto luo pohjaa ymmärrykselle siitä, miten maailma toimii. Käsitys oli syntynyt aiemmista opinnoista, ja oman tiedon lisääntyminen on vaikuttanut käsitykseen.

Onko käsityksesi muuttunut opintojen aikana? Miten? Onko esimerkiksi jokin tietty kurssi, kirja tai luento vaikuttanut erityisesti käsitykseen? Mikä?

Käsitykseni ei ole muuttunut, mutta se on syventynyt. Yliopistossa keskitytään useampiin näkökulmiin, ja nykyään ajattelen tietoa laajempaan aihealueeseen. Akateemisissa konteksteissa esimerkiksi *Teknis-taloudellinen toimintaympäristö* -kurssin jälkeen tutkimustietoa oli helppompaa lähestyä. Tutkimustieto ei ole enää pelottava mörkö vaan mielenkiintoinen tiedonlähde.

Vilma Laaksonen, 3. vuosikurssi

Millainen käsitys sinulla oli tiedosta, kun aloitit tietojohdamisen opinnot? Mistä käsitys oli syntynyt?

Minulla ei aiemmin ollut käsitystä tiedon eri tasoista, ja datan ja tietämyksen erot olivat epäselvät. Minulla oli yleiskäsitys siitä, että tieto on tietoa. Käsitys ei ollut syntynyt oikein mistään, tai pohjautui lähinnä yleistietoon. Tieto oli ehkä jotain, mitä osaamme tai ymmärrämme. Tieto oli epämääräinen käsite, ja se viittasi useampaan asiaan.

Onko käsityksesi muuttunut opintojen aikana? Miten? Onko esimerkiksi jokin tietty kurssi, kirja tai luento vaikuttanut erityisesti käsitykseen? Mikä?

Käsitykseni on muuttunut, nykyään osaan tarkastella tietoa moniulotteisena asiana ja tutkia tiedon eri tasoja datasta viisauteen. Nykyään osaan jäsenellä erilaista tietoa, kuten hiljaista tietoa, näkyvää tietoa ja niin edelleen. Erityisesti suhtautumiseeni vaikutti kandidaatin teko, sillä siinä minun piti määritellä tieto ja tietämys, jotka pohjautuivat Nonaka & Takeuchin perusteeseen *The Knowledge-Creating Company* (1995).

Nea Tuomikorpi, 5. vuosikurssi

Millainen käsitys sinulla oli tiedosta, kun aloitit tietojohdamisen opinnot? Mistä käsitys oli syntynyt?

Olen aina pitänyt tietoa moniulotteisena asiana. Termiä tieto voi lähestyä todella monesta näkökulmasta, ja se käsitys minulla oli jo ennen opintoja. Käsite oli ehkä kuitenkin hieman etäinen, enkä pohtinut sitä aktiivisesti ennen opintoja.

Onko käsityksesi muuttunut opintojen aikana? Miten? Onko esimerkiksi jokin tietty kurssi, kirja tai luento vaikuttanut erityisesti käsitykseen? Mikä?

Käsitykseni on laajentunut ja saanut uusia näkökulmia. Olen ymmärtänyt paremmin tiedon merkityksen ja arvon sekä sosiaalisesti että taloudellisesti. Jani Listenmaan teos *Laita tieto töihin - Tiedolla johtamisen käsikirja* on avannut uusia näkökulmia, ja se lisäsi ymmärrystäni siitä, mitä hyötyä tieto tuo organisaatiolle. Kurssista *Data-analytiikka päätöksenteossa* vaikutti käsitykseeni tiedon rahallisuudesta arvosta ja siihen, mitä kaikkea tiedolla voi tehdä. Kurssilla *Strategic Knowledge Management* tiedon strateginen ja ihmislähtöinen johtaminen ja sen merkitys organisaatiolle konkretisoitui.

Mitä tietokäsityksen muuttumisesta sanovat tietojohdamisen alumnit?

Diplomi-insinöörit Katri Tuunanen ja Jaakko Leppiniemi ovat opiskelleet Tampereen yliopistossa tietojohdamista. Nyt molemmat ovat työelämässä.

Millainen käsitys teillä oli tiedosta opintojen alkaessa?

KATRI: En muista pohtineeni asiaa kovin syvällisesti. Todennäköisesti ymmärsin perustasolla sen idean, että tietoa tarvitaan, jotta voidaan tehdä valistuneita päätöksiä. Ja että tieto on käsitys, joka perustuu havaintoihin ja päättelyyn. Tietohan on itsessään aika abstrakti filosofinen teema. Lukion filosofian kurseilta mieleen jäi Descartesin ajatukset siitä, että oikeastaan emme voi varmuudella tietää juuri mitään, paitsi ehkä oman ja ajatustemme olemassaolon.

JAAKKO: Opintojeni alussa minulla oli hyvin kapea kuva tiedosta. Ajattelin, että tietoa on vain sellainen konkreettinen tieto, miten joku asia on, esimerkiksi luonnontieteet, triviaalitieto mistä tahansa aiheesta, käsitys mitä maailmassa tai ympäristössä tapahtuu, ja niin edelleen. Käsitys oli varmaan aika normaali nuorelle ihmiselle, joka oli hetki sitten kirjoittanut ylioppilaaksi lukiosta. Siellä opiskelin lähinnä luonnontieteitä, joissa konkreettiset faktat korostuvat.

Miten käsitys muuttui opintojen aikana ja vaikuttiko jokin opinnoissa siihen erityisesti?

KATRI: Opinnoissa tietoa lähestyttiin filosofisen pohdinnan sijasta melko käytännönläheisesti. Tietojohdamisen kurseilla opin muun muassa tiedon eri tasoista (data, informaatio, tieto, tietämys) ja lajeista (hiljainen tieto vs. eksplisiittinen tieto), sekä niiden merkityksestä organisaatioissa. Teknisemmilla kurseilla taas oppi "kädet savessa" käyttämään eri tietoteknisiä työkaluja datan käsittelyyn ja informaation tuottamiseen. Lisäksi opiskelimme paljon sitä, miten tietojohdamista voidaan hyödyntää ja panna käytäntöön oikeiden liiketoimintaongelmien ratkaisemiseen. Esimerkiksi *Tietointensiivisen palvelutoiminnan johtaminen* -kurssin harjoitustyössä suunnittelimme oikeaan yrityksen tarpeeseen tietointensiivisen ratkaisun.

JAAKKO: Käsitykseni tiedosta on muuttunut aivan valtavasti! Opintojen edetessä erilaiset kurssit ja materiaalit auttoivat muuttamaan käsitystä tiedon eri muodoista, sen hankinnasta ja jalostuksesta. Tiedosta on monta määritelmää, mutta tässä itse kuvailisin, että tietoa on erilaisissa muodoissa ja eri tasoissa, kuten data ja ymmärrys. Tietoa on myös taito etsiä tietoa, tunnistaa oikeaa ja relevanttia tietoa, analysoida ja tulkita tietoa, sekä ymmärtää hankittua tietoa. Minusta tietoa on myös erilaisten ympäristöjen ja ihmisten eri kokemusten ymmärtäminen. Tieteen filosofiassa tietoa luokitellaan luonnontieteiden ja faktojen kautta, mutta myös sen kautta miten eri ihmiset kokevat saman ympäristön, ja sen ymmärtäminen on mielestäni nykypäivänä tärkeää.

Tietyistä kurseista minun käsitykseeni tiedosta eniten ovat vaikuttaneet tietojohdamisen peruskurssit, mutta nekin vasta jälkikäteen. Alkuun niitä ei oikein osannut arvostaa, mutta niillä kurseilla luodaan perusta sille pohdinnalle, mitä tieto oikeastaan on. En muista mitään yksittäistä kurssia tai kirjaa, mutta monet palaset ovat lokahtaneet paikoilleen eri kurssien sisältöjen yhdistämisellä ja kontekstien ymmärtämisellä. Erityisenä viitekehysenä muistan nelikentän, jossa jaetaan tieto alueisiin sen mukaan mitä tiedämme ja mitä emme tiedä. Olen työelämän alussa huomannut liikkuvani todella usein sillä neljänneksellä, jossa en tiedä mitä en tiedä. Sen perusteella on ollut helpompaa asennoitua oppimaan uutta, eikä ahdistua kaikesta uuden tiedon määrästä.

Toisen erityismaininnan saa Esa Saarisen luentosarja *Filosofia ja systeemiajattelu*, jonka

Tietojohdamisen diplomi-insinöörit Katri Tuunanen ja Jaakko Leppiniemi.

kuuntelin vasta tietojohdamisen opintojen jälkeen. Siinä Saarinen pyrkii kehittämään kuuntelijoiden laajaa ajattelua ja eteenpäin vieviä ajatus- ja toimintamalleja. Luentosarja ei varsinaisesti käsittele tiedon kovaa ydintä, mutta haluaisin uskoa, että ajattelun kehittäminen kasvattaa ymmärrystä maailmasta, joka aiemmin mainitun kontekstin mukaan lisää tietämystä. Suosittelen sitä ehdottomasti kaikille!

Myös käsitys tietojohdamisesta muovautuu opiskellessa

Kun nuori valitsee opiskelualaa, kuva tulevasta alasta voi olla kapea. Kuten tietokäsitys, myös käsitys omasta alasta kasvaa ja laajenee vuosien kuluessa. Tietojohdaminen ei ole välttämättä opintoalaa valitsevalle nuorelle kovin tuttu, eikä moni alaa tuntematon aikuinenkaan tiedä, mistä tietojohdamisesta on kyse.

Miten käsitys siitä, mitä tietojohdamisella tehdään, on muuttunut opintojen aikana tai edelleen työelämässä?

KARRI-KASPERI (1. vuosikurssi):

Aiemmin minulla ei ollut tietojohdamisesta kummoistakaan kuvaa. Opintojen aikana termi on konkretisoitunut sen osalta, mitä termi sisältää ja mitä se tarkoittaa. Varmasti tulee konkretisoitumaan vielä lisää, kun oman alan kurssit tulevat käytyä lisää.

VILMA (3. vuosikurssi): Aloittaessani en tiennyt lainkaan, mitä tietojohdaminen on ja mitä tiedolla voi tehdä. Teos *Tietojohdaminen* (Laihonen et al. 2013) vaikutti laajasti käsityksiini. Olen käsitellyt tiedolla johtamisen merkityksen, ja sen miten päätöksiä voidaan tehdä tiedon avulla ja miten tämä eroaa tiedon johtamisesta.

NEA (5. vuosikurssi): Ylipäättään opintojen alussa en tiennyt tietojohdamisen konkreettisista prosesseista mitään. Ajatus tiedon hyödyntämisestä kiehtoi. Nyt erityisesti maisterivaiheessa käsitykseeni tietojohdamisesta on tullut paljon konkretiaa, minkä oppimista kandidaatinvaiheen opinnot pohjustivat hyvin.

KATRI (DI): Opintojen aikana käsitykseni tietojohdamisen mahdollisuuksista laajentui jatkuvasti. Se myös laajenee edelleen, kun työelämässä törmää uusiin innovatiivisiin tapoihin hyödyntää tietoa. Esimerkiksi keräämällä dataa koneen äänimaailmasta ja tarkastelemalla sitä, voidaan koneoppimisen keinoin ennustaa, milloin koneen huolto voisi olla tarpeellinen.

Tietojohdamisen opiskelijat Karri-Kasper Lehminiemi, Vilma Laaksonen ja Nea Tuomikorp.

JAAKKO (DI): Opintojen alussa varsinkin peruskurssit vaikuttivat pelkästään filosofiselta käsiheiluttelulta, mutta opintojen edetessä huomasin kurssien sisältöjen vievän kohti edistyneempää ajattelua sekä konkreettisia keinoja, miten tiedon laajempaa ymmärrystä ja sen johtamista voi käyttää esimerkiksi liiketoiminnassa ja erityisesti ohjelmistoalalla. Oma kokemukseni on, että peruskurssien pohdinnat konkretisoituvat liiketoiminnassa tietotyön tehostamiseen. Perinteisen tuotannon tehostamisen sijaan tietojohdamisella otetaan paremmin huomioon tietotyö, sen tekijät, modernit teknologiat ja aineeton pääoma, joita ei välttämättä perinteisen talouslaskennan keinoin pystytä huomioimaan yhtä hyvin. Teknologian ja työn johtamisen lisäksi tietojohdamisella otetaan huomioon myös ihminen työntekijänä paremmin, kuin mitä aluksi kuvittelin. ■

Opiskelijoiden ja alumnien vastaukset kokosi Tampereen yliopiston Tietojohdajakilta Man@ger.